

Sårbar förutsättning för politik: Judith Butler

Judith Butler utvecklar i *Krigets ramar När är livet sörjbart?* en ontologi för människan som bygger på förutsättningarna för ickevåld. Vår sårbarhet inför varandra ska ses som möjlighet inte något som ska övervinnas. Sårbarhet är förutsättningen för politik. Säkerhet är en omöjlighet som med nödvändighet leder till våld och förtryck.

Det vi har gemensamt som levande varelser är att vi är sårbara, att våra liv är osäkra och att vi därför är beroende av varandra.

Beroende ger liv och möjligheter

Vi är dessutom beroende av övrig natur, vi är beroende av annan materia och andra ting än våra egna kroppar. Alla dessa relationer är förutsättningen för vår gemensamma överlevnad.

Att själv försöka klara sig själv, att försöka bevara sig själv, att själv överleva, producerar våld och förtryck.

Det vi har gemensamt som människor, vår ontologi, är, enligt Butler, att vi inte kan separeras helt från varandra. Vi kan därmed inte reduceras till enbart individer. Vi kan inte ha ett vara som enskild människa.

Vi kan inte heller separeras från andra ting, från annan natur. Det går alltså inte att dualistiskt skilja helt på människor och ting, eller på människa och natur.

Vi är i grunden sociala, men socialitet kan aldrig reduceras till ren mänsklig socialitet, vi är sociala i/med/genom ting och annat levande. Som människa kan jag alltså inte reduceras till enbart människa.

Genom att bryta med dualismer som samhälle-individ, natur-människa, natur-kultur, ande-materia, blir det återigen möjligt att tala om människor och om det sociala utan att ramla in de motsägelser som produceras genom föreställningar om en ren mänsklighet.

Djur, saker och ting är sociala

När Judith Butler diskuterar människor och socialitet ska man alltså inte läsa det som ren humanism eller ren mänsklig socialitet. Viss kritik av Butler utgår dock från just en sådan läsning av henne. Ett sådant avfärdande av Butler tyder snarare på att kritikerna förutsätter att socialitet och mänsklighet är något rent, något i sig själv.

Inte ens våra 'egna' kroppar kan ses som helt skilda från varandra och från övrig natur. Vi bär på ett eller två kilo bakterier som vi inte kan klara oss utan. Var och en av oss är samhällen av miljarder varelser, vi är ekologier. Dessutom materialiseras våra kroppar på olika sätt genom ordningar, genom makt och motstånd. Vi kanske smälter in som vita i vita rum, eller framträder som ickevita i vita rum. Eller vi kanske smälter in som män i manliga rum eller framträder som kvinnor i manliga rum. Här lägger sig Judith Butler nära Donna Haraway och cyborgfeminismen.

"Vi måste överväga om kroppen är korrekt definierad som ett begränsat slags väsen. Vad som gör en kropp särskild är inte en etablerad morfologi, som om vi kunde identifiera vissa kroppsliga gestalter eller former som paradigmiskt mänskliga. Jag är i själva verket inte säker på att vi kan identifiera en mänsklig form"[1].

Liv är osäkra - säkerhet döljer liv

Människors liv är osäkerhet och sårbarhet. Detta skapar en grundläggande relation mellan oss av beroende.

"Liv är per definition osäkra: de kan släckas med vilja eller av olyckshändelse ... I viss bemärkelse är detta en egenskap hos allt liv, och det finns inget tänkande om liv som inte är osäkert - utom i fantasin förstås, och i militära fantasier i synnerhet."[2]

Vår sårbarhet och vårt beroende av varandra gör kriget och militärapparaten begriplig som det omöjliga försöket att ta bort osäkerheten. Kriget försöker ta bort osäkerheten för 'en själv' som grupp, stat eller nation genom att öka osäkerheten för andra. "Om vi tar livets osäkerhet som utgångspunkt, då finns det inte något liv utan behovet av husrum och mat, inget liv utan beroende av

större nätverk av socialitet och arbete, inget liv som höjer sig över skadbarhet och dödlighet. Vi skulle då kunna analysera några av militärmaktens kulturella tillflöden under dessa perioder som försök att maximera osäkerhet för andra”[3].

Statens symbios med kriget bygger därmed på en omöjlig vision om säkerhet vilket i sig återskapar kriget.

”Att bli skyddad från våld av nationalstaten är att vara utsatt för det våld som utövas av nationalstaten, att förlita sig på nationalstaten för skydd från våld är alltså inget annat än att byta ett potentiellt våld mot ett annat.”[4]

Sårbarhet innebär grundläggande jämlikhet med varandra

Det finns en grundläggande jämlikhet mellan oss människor som vi delar med annat liv, det är vårt beroende av varandra. Vår jämlikhet bygger alltså inte på en individuell egenskap eller likhet utan på vårt beroende av varandra.

”Det finns inget liv utan de livsbetingelser som på olika sätt bevarar liv, och dessa betingelser är i grunden sociala, de skapar inte den separata ontologin om personen, utan snarare om det ömsesidiga beroendet mellan personer, vilket inbegriper reproducerbara och livsbevarande sociala relationer, och relationer till miljön och till icke-mänskliga former av liv, i vid bemärkelse. Denna form av social ontologi (för vilken det inte existerar någon absolut distinktion mellan det sociala och det ekologiska) har konkreta implikationer för hur vi på nytt närmar oss frågorna om reproduktiv frihet och antikrigspolitik.”[5]

Sårbarhet blir därmed också en grundläggande förutsättning för motstånd och för politik. Detta ska jag med Judith Butler utveckla i kommande artiklar.

Per Herngren

2011-02-12, version 0.1

Fotnoter

[1] Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Hagersten: Tankekraft

förlag, 2009, s 57.

[2] Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009, s 32-33

[3] Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009, s 32.

[4] Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009, s 33.

[5] Judith Butler, *Krigets ramar - När är livet sörjbart?*, Hägersten: Tankekraft förlag, 2009, s 28.